

HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 14.537

Tarih : 16.10.2025

10/3234

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yoksulluk, temel bir insan hakkı ihlali haline gelmiş; onurlu yaşam hakkını ortadan kaldıran yapısal bir eşitsizlik biçimine dönüşmüştür. Türkiye’de artık istisnai bir durum değil, toplumun geniş kesimlerinin ortak gerçeği haline gelmiştir. Avrupa İstatistik Ofisi’nin (Eurostat) 2024 verilerine göre Türkiye, Avrupa’da yoksulluk riski en yüksek ülke konumundadır. Büro Emekçileri Sendikası Araştırma Merkezi’nin (BESAR) 15 Ekim 2025 tarihli verilerine göre açlık sınırı 37.287 TL, yoksulluk sınırı ise 92.378 TL’dir. Asgari ücretin 22.104 TL olduğu bu koşullarda, dört kişilik bir ailenin tüm fertleri çalışsa dahi yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Bu tablo, mevcut ekonomik politikaların toplumun temel yaşam hakkını koruyamadığını açık biçimde göstermektedir. Bu nedenle, yoksulluğun çok boyutlu nedenlerinin araştırılması, sosyal devlet anlayışının güçlendirilmesi ve adil gelir dağılımı ile toplumsal refahı esas alan politikaların geliştirilmesi amacıyla Meclis bünyesinde bir Araştırma Komisyonu kurulması elzemdir. (16.10.2025)

Gülstan KILIÇ KOÇYİĞİT

DEM Parti Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

Sezai TEMELLİ

DEM Parti Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

GEREKÇE

17 Ekim, Birleşmiş Milletler'in 22 Aralık 1992'de, küresel yoksulluğun azaltılması amacıyla dikkat çekme ve mücadele günü olarak belirlenmiş olsa da gerek dünyada gerek Türkiye'de açığa çıkan mevcut yoksulluk durumu, kalıcı eşitsizliğin derinleştiğini göstermektedir. Eşitsizliğe karşı durmaksızın, azaltmayı hedeflemiş hiçbir politika "hayırseverlik" ve "yardım" halinin ötesine geçememiş, yoksulluk insan onurunu zedeleyen bir adaletsizlik biçimi olarak süregelmiştir.

Türkiye'deki mevcut durum ise hiç iç açıcı değildir. Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat)'ın 2024 yılına ait yayınlamış olduğu istatistikler doğrultusunda Türkiye yoksulluk riski en yüksek ülke olarak kayıtlara geçmiştir. Avrupa Birliği'ne üye ve gözlem kapsamında 29 ülkenin incelendiği bu rapora göre Türkiye nüfusunun %22,6'sı yani yaklaşık 18 milyon 675 bin kişi yoksulluk sınırında yaşamaktadır.

Büro Emekçileri Sendikası Araştırma Merkezi'nin 15 Ekim 2025'te açıkladığı rakamlara göre, açlık sınırı 37.287 TL, yoksulluk sınırı ise 92.378 TL'dir. Asgari ücretin 22.104 TL olduğu bir gerçeklikte, 4 kişilik bir ailenin her üyesi asgari ücrete tabi olsa dahi toplam hane geliri yoksulluk sınırının altında kalmaktadır. Rakamlar, her ne kadar çarpıcı durumu ortaya koysa da yoksulluk bugün çok geniş bir kesimin belirleyici gerçeği haline gelmiştir. Gıdadan barınmaya, eğitimden sağlığa çok geniş bir yelpazede insanlar yaşamsal ihtiyaçların karşılayamamaktadır. Kentlerde kiralar, asgari ücretin neredeyse tamamını yutar hale gelmiş, yurttaşlar artık hangi gıdayı alacaklarını değil, hangisinden vazgeçeceklerini hesaplamak zorunda kalmıştır.

Yoksulluk toplumun bütün kesimlerini etkilerken, kadınların karşı karşıya kaldığı durum, görülmek istenmeyen bir krize dönüşmüştür. Kadınlar hem düşük ücretli, güvencesiz işlerde çalışmakta hem de ev içi bakım emeğini ücretsiz biçimde üstlenmektedir. Evin idaresi sorumluluğu omuzlarına yüklenmiş olan kadınlar, gıda fiyatlarından faturaya, kiradan çocukların okul ihtiyaçlarına kadar her gün "bugün hangisinden vazgeçmeliyiz?"i düşünmek zorunda bırakılmaktadır. Ücretli emek alanında ise kadınlar, düşük ücretli ve güvencesiz işlere sıkıştırılmakta; kazandıkları gelir, hane giderlerinin ağırlığı altında görünmez hale gelmektedir. Ev içinde bakım, temizlik, yemek gibi işlerse "doğal görev" sayılarak karşılıksız bırakılmakta, kadın emeği hem piyasa dışında hem hane içinde sömürülmektedir. Bu durum, kadınları ekonomik bağımsızlıktan mahrum bırakarak, yoksulluğun hem nedeni hem taşıyıcısı haline getirmektedir.

Çocuk yoksulluğu ise karşı karşıya olduğumuz bir diğer yakıcı gerçektir. Yetersiz beslenme nedeniyle gelişim geriliği yaşayan çocukların sayısı her geçen yıl artmakta; okula aç giden çocuklar, eğitimde başarıdan çok, hayatta kalma mücadelesi vermektedir. Yoksulluk, çocukların eğitim hakkını fiilen ortadan kaldırmakta, onları erken yaşta işçileşmeye ya da sokakta yaşamaya itmektedir.

Yaş almış nüfus açısından da tablo endişe vericidir. Emekli aylıkları, barınma ve sağlık giderlerinin çok gerisinde kalmış, uzun yıllar emek vermiş yurttaşlar geçimlerini sürdürebilmek için yeniden çalışmak zorunda bırakılmıştır. Pazar tezgâhlarında, güvenlik kulübelerinde, temizlik işlerinde çalışmak zorunda kalan emekliler, onurlu bir yaşam hakkından yoksun bırakılmaktadır.

Bütün bunlardan hareketle, yoksullukla gerçekçi bir mücadelenin gereği olarak sosyal politikalar hayata geçirilmeli, herkesin insanca yaşam koşullarına erişimi güvence altına

alınmalı, toplumsal kaynakların adil bir biçimde paylaşılması ve emeğin hakkının korunması elzemdir. Dolayısıyla, Türkiye’de artan yoksulluğun çok boyutlu – gelir dağılımı, toplumsal cinsiyet, yaş ve bölge temelli eşitsizliklerle birlikte – incelenmesi, kalıcılaşmasına yol açan ekonomik, sosyal ve yönetsel nedenlerin tespit edilmesi; sosyal devlet anlayışının güçlendirilmesi ve adil gelir dağılımını, toplumsal cinsiyet eşitliğini, çocuk ve yaşlı refahını gözeterek sosyal politika önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulması zaruridir.